

**РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ
„СТОЮ ШИШКОВ“ – СМОЛЯН**

**ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ
2020 ГОДИНА**

Валентина Василева

Януари 2021 г.

Дейността на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян през 2020 година беше подчинена на водещите задачи:

- организиране и провеждане на основните музейни дейности в условията на извънредно положение и извънредна ситуация, свързани с пандемичното разпространение на COVID 19;
- справяне с последствията от тримесечното затваряне на музеите, като част от мерките за ограничаване на пандемията;
- честване на бележити годишнини за музейната институция и Община Смолян – 85 години музейна дейност в Средните Родопи и 60 години обединен град Смолян.

I. ДЕЙНОСТ ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪНРЕДНОТО ПОЛОЖЕНИЕ И ИЗВЪНРЕДНАТА СИТУАЦИЯ

Работата на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян беше подчинена на противоепидемичните мерки за разпространяване на COVID-19, произтичащи от решенията на Народното събрание и Министерския съвет, заповедите на Министъра на здравеопазването и указанията на Министъра на културата.

Дейността на институцията в извънредното положение и извънредната ситуация се регулира с вътрешни заповеди: № РД-11-22 /16.03.2020 г.; № РД-11-23/30.03.2020 г.; № РД-11-47/13.04.2020 г.; № РД-11-71/14.05.2020 г.; РД-11-78/15.06.2020 г.; РД-11-79/29.06.2020 г.; РД-11-83/16.07.2020 г.; РД-11-89/03.08.2020 г.; РД-11-101/01.09.2020 г.; РД-11-109/30.09.2020 г.; РД-11-121/27.11.2020 г.

Бяха приложени и изпълнени следните мерки:

1. Преустанови се приемът на посетители в РИМ "Стою Шишков" - Смолян и Къща музей "Ласло Наги" в периодите 13 март – 29 май и 27 ноември – 31 декември 2020 г.
2. Извърши се информиране на гражданите за взетите мерки чрез електронната мрежа и поставянето на информационни табели на входните врати на РИМ "Стою Шишков" – Смолян и Къща музей "Ласло Наги".
3. Приложи се дистанционна форма на работа на служителите за целия период на извънредно положение и извънредна ситуация.
4. Провежда се периодично дезинфекция на работните помещения, санитарните възли и коридорите в административната част; изложбените зали, фойетата, санитарните възли в експозиция на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян; всички помещения и санитарен възел в Къща музей „Ласло Наги“.
5. Възложи се периодично подготвяне на дезинфекционен разтвор, който задължително да се използва от служителите при влизане в сградата, както и да извършват дезинфекция и проветряване на работните помещения, които са ползвани.
6. Служителите бяха задължени да използват платен годишен отпуск в размер на целия брой дни, остатък от 2019 г., и съответния брой дни от полагаемия се платен годишен отпуск за 2020 г.
7. След възстановяване на приема на посетители в РИМ "Стою Шишков" - Смолян и Къща музей "Ласло Наги" – Смолян дейността на музея продължи при строго спазване на противоепидемичните мерки.

8. Извършват се дезинфекционни мероприятия на експозиционните и работните помещения от всички служители и посетители на музейните обекти, съгласно алгоритъм, утвърден от министъра на здравеопазването.
9. Всички служители ползват задължително предпазни средства, покриващи устата и носа, ръкавици и др.
10. Постави се дезинфектант за ръце на входовете на музейните обекти.
11. Не се допускат до експозиционните и работни помещения на лица с прояви на остри респираторни заболявания (повишена температура, кашлица, хрема и др.).
12. Създаде се организация и контрол на входовете на експозиционните части по отношение броя на влизащите лица с цел недопускане на струпване на хора и спазването на дистанция.
13. Екскурзоводите следят и изискват физическа дистанция между посетителите най-малко от 1,5 м.
14. Поставени са на видно място информационни табели за задължението за спазване на физическа дистанция, хигиена на ръцете и носене на защитни маски при посещение на РИМ "Стою Шишков" - Смолян и Къща музей "Ласло Наги".
15. Унгарската стая в Къща музей „Ласло Наги“ временно се използва само като офис на уредника, без да се допускат външни посетители.
16. Беше изготвена и изпратена документация по кандидатстване за изплащане на компенсации по реда на чл.1, ал.1 от ПМС 55/30.03.2020 г. до Агенция по заетост (Мярката 60/40) за четирима служители, които са на трудов договор с изпитателен срок. За съжаление не бяхме одобрени за прилагане на въпросната мярка.
17. Поради изпълнението на мярката затваряне на музея за посетители, реализирането на собствени приходи за институцията беше преустановено. Това наложи прекратяване на трудовите договори на трима служители, двама от които на изпитателен срок, а един навършил пенсионна възраст.

Изводите, които се налагат за работата на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян в ситуация на извънредно положение и ситуация са следните:

- институцията се справи успешно в изпълнение на противоепидемичните мерки в извънредното положение и извънредната ситуация;
- прекратяването на собствените приходи на музея, поради прекратения прием на посетители, доведе до невъзможност на институцията да задържи работната ръка, бяха освободени от работа 3 служители;
- музейните специалисти бързо се пренастроиха на дистанционна работа, основните музейни дейности се изпълняват успешно, създадоха се виртуални музейни продукти, реализираха се проекти, които повишиха популярността на смолянския музей в страната и чужбина, което оценяваме като успех.

II. СЪБИРАТЕЛСКА И ФОНДОВА ДЕЙНОСТ

Основна за музейната дейност като цяло, събирателската работа през 2020 г. беше силно повлияна от принудителното затваряне на музея за посетители и дистанционната работа на уредниците. Във фондовете на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян са постъпили общо 61 единици: 56 движими културни ценности (ДКЦ) и 5 предмета в научно-спомагателен фонд.

Фондовата дейност в РИМ-Смолян обхваща процесите на експертиза, идентификация, регистрация и завеждане в инвентарни книги на новопостъпилите движими културни ценности и единици в научно-спомогателните фондове и в Научния архив, допълване документацията за налични ДКЦ.

1. Идентификация на движими културни ценности по смисъла на чл. 96 от Закона за културното наследство.

През 2020 г. е проведено 1 заседание на назначена със Заповед на директора на РИМ-Смолян, комисия по идентификация на движими вещи, придобити чрез дарения и предадени на музея вещи, 3 заседания по заявки на физически лица.

Изготвени са 64 експертни заключения. Издадени са 3 удостоверения по чл. 17, ал. 2, т. 1 от Наредба № Н-3/03.12.2009 г. на Министерство на културата.

2. Регистрация, научно описание и научно-техническа обработка.

Съгласно чл. 13 (1) от Наредба № Н-6 от 2009 г., през 2020 г. е извършено вписване в Регистър на движими културни ценности и инвентарните книги на 44 броя ДКЦ от 2019 г., както следва:

- фонд „Фолклор” – 5 броя
- фонд „История на България XV-XIX в.” – 6 броя
- фонд „Нова история на България“ – 28 броя
- фонд „Етнография“ – 5 броя.

От 2020 година:

- фонд „Етнография” – 56 броя

Проведено е 1 заседание на фондовата комисия, на което са разгледани и разпределени по фондове общо 61 единици, от които 56 културни ценности и 5 броя материали за научно – спомогателен фонд, разпределени както следва:

Вид Фонд	Основен Фонд	Спомогателен Фонд
Етнография	56	5
ОБЩО:	56	5

Материалите, предадени в Научния архив, свързани с конкретни музейни дейности са общо 19 архивни единици. Един външен потребител е ползвал научния архив, а 59 архивни единици са ползвали специалистите от музея.

Общо регистрираните постъпления през 2020 г. възлизат на 80 единици (ДКЦ, предмети в научно-спомогателен фонд, документи в Научен архив). Всички те са заведени в съответните инвентарни книги и регистри и предадени за съхранение по установения ред на материално-отговорните лица.

3. Музейна информационна система (МИС).

Модул „Фондове“ на МИС, в който изцяло е въведена текстовата информация от инвентарните книги, с въведените през 2020 г. информационни единици наброява : 23216 ДКЦ в основен фонд, 7427 в спомогателен фонд. Базата данни основно се използва за служебни цели – за печат на експертни заключения от идентификации и на научни паспорти, описи от инвентаризации, проследяване на движението на ДКЦ при временни изложби и консервационно-реставрационни дейности, справки по различни критерии за служебно ползване, както и по заявка на външни потребители.

Модул „Научен архив“ към 20.12.2020 г. съдържа данни за 3364 архивни единици с добавени 19 единици през 2020 г., „Библиотека“ – 14 000 книги, „Фотоархив“ – описания на над 107300 кадъра негативи и диапозитиви с добавени 119 през 2020 г., „Библиография“ – 3463 заглавия.

Периодично бяха правени архивни копия на базите данни и на дигиталните изображения на външен архивен диск, с оглед надеждно съхранение.

4. Дейности по юридическото, физическото опазване и научно-техническа обработка на музейните ценности.

През 2020 г. по заповеди на директора са завършени следните инвентаризации на музейните фондове на РИМ-Смолян:

1. Редовна цялостна инвентаризация на основни и спомагателни фондове:

- Фонд „Оригинални произведения на изкуството“;
- Фонд „Дичо Петров“;
- Фонд „Кирил Маджаров“;
- Фонд „Нова история на България“;
- Фонд „Най-нова история на България“;
- Фонд „Ласло Наги“;
- Фонд „Археология“;
- Фонд „Нумизматика“;
- Фонд „Дарение о.з.полк. Райчо Пеев Харбалиев“.

2. Довършване на редовна цялостна инвентаризация на основни и спомагателни фондове и приемане-предаване между старото м.о.л. и новото м.о.л., започната през 2019 г. на следните фондове:

- Фонд „История на България XV-XIX в.“;
- Фонд „Оръжие“.

През 2020 г. в консервационно-реставрационното ателие на музея, където работят щатен експерт и такъв на договор, включен в регистъра на Министерство на културата на лицата по чл. 165, ал.1 от ЗКН, е извършена консервационно-реставрационна намеса на 139 предмета (4 от тях за почистване и консервация за предстояща идентификация), постъпили от:

Фонд „Ласло Наги“	2 броя
Фонд „Етнография“	34 броя
Фонд „Нумизматика“	66 броя
Обществена сбирка с. Момчиловци	35 броя

Консерватор-реставраторите вземат участие във фондната работа – участие в комисии по идентификация на ДКЦ. Осъществена е обработка с подходящи препарати на препарираните животни.

Целогодишно е провеждано регулярно наблюдение и коригиране на температурно влажностния режим в помещенията за съхранение на ДКЦ и на материалите в научно-спомагателните фондове на музея. Планово са извършени годишната дезинфекция, дезинсекция и дератизация на фондовите помещения и цялостно на сградата.

5. Дигитализация и споделяне в интернет на информация за музейните фондове.

Поради изготвянето на нов сайт на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян процесът на дигитализация и споделяне в интернет на информация за музейните фондове беше забавен и планираните дейности в тази сфера не бяха реализирани. Отвореният през месец октомври нов музеен сайт все още е в процес на активиране на всички сектори на информация, затова посетителите се препращат към старата страница, където могат да се видят публикуваните виртуални колекции в

меню „Виртуални фондове“. Активизира се работата на другите страници на музея в интернет пространството, което целеше популяризиране на музейните богатства и дейности.

6. Методическа дейност.

Периодично се предоставя методическа помощ по заявка от страна на музеи и обществени колекции, регистрирани на територията на Област Смолян.

През 2020 г. методическа помощ е поискана и осигурена на:

- Община Девин, относно възможности за развитие на културно-историческия туризъм в общината, работна среща през м. април 2020 г. с участието на д-р Н. Бояджиев;
- С. Могилица, относно очертаване на перспективите за развитие на туризма в района на селото и по горната течение на р. Арда, кръгла маса на музейната колегия с представители на местното управление и неправителствения сектор от с. Могилица през м. март 2020 г.;
- Община Девин, справка за археологически НКЦ във връзка с изготвянето на ОУП на общината, 25.06.2020 г. от Даман Дамянов;
- ГОРУБСО МАДАН ЕАД, консултации за обходи на бъдещата концесионна площ „Петровица – Запад“, септември – ноември 2020 г. от Дамян Дамянов;
- РУ на МВР – Чепеларе, обход на терен по сигнал на за иманярска дейност, доклад до РУ на МВР – Чепеларе, 01.12.2020 г. от Дамян Дамянов;
- РЕКИЦ – Читалища, Смолян, участие в срещи с местни читалища, август – септември 2020 г. от Ваня Йорданова.

Много активна е работата на музейната институция с органите на реда и съдебната система по повод идентификация и регистрация на ДКЦ, собственост на физически лица.

Директорът на РИМ – Смолян бе избрана за член на управителния съвет на Регионалната туристическа асоциация „Родопи“, РИМ – Смолян пое ангажимент да администрира сайта на РТА „Родопи“.

По предложение на РИМ – Смолян пред съвета на туризъм към Община Смолян е в процес на създаване на сайт „Визит Смолян“, който да предлага пълна информация за туризъм в Смолян.

III. ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ

1.Новосъздадени изложби от РИМ-Смолян:

1. „60 години Смолян – град за чудо и приказ“, фотодокументална изложба по повод 18 юни – Празник на обединения град Смолян и честване 60 години от обединението на града (18.06. – 20.10.2020 г.). Изложбата имаше виртуално издание, за първи път в дейността на смолянския музей;
2. „85 години музейно дело в Средните Родопи - всестраниното изучаване на Родопите“, фотодокументална изложба, посветена на честване 85 години от началото на музейното дело в нашия регион (27.10.2020 г.) Публикувано е и виртуално издание;
3. „Закъснялата свобода за Родопите“, веществена и фотодокументална изложба, по повод Празника на Община Смолян и честване 108 години от Балканската война (13.10. – 30.11.2020 г.);
4. „Крепости в Средните Родопи и животът в тях“, фотодокументална изложба, която поради мерките за справяне с пандемията и ограничаване на дейностите с публика не беше експонирана. Предстои това да се случи през месец май 2021 г.

2. Временни изложби на РИМ-Смолян:

- „Горски приказки разказват Родопите“, продължава от 2014 г., поэтапно обновявана;
- „За честта и славата на България“, продължава от 2018 г.

3. Гостуващи изложби:

1. „Род, Семейство, Отечество“, фотодокументална изложба на РИМ – Пловдив (23.01. – 23.02.2020 г.);
2. „Шипченската епопея през погледа на участника в българското опълчение Стефан Кисов“, веществена и фотодокументална изложба на НПМ „Шипка – Бузлуджа“, посветена на 3 март, Национален празник на Република България (26.02. – 20.05.2020 г.);
3. „Съкровищата на Краков“, фотодокументална изложба на Международния културен център-Краков в партньорство с Полския културен институт в София (01.09. – 30.09.2020 г.).

4. Гостуване в други музеи самостоятелно и в партньорство:

1. Експониране на ценната музейна реликва – пушка на Капитан Петко войвода в експозиция „Съединение на България от 1885 г.“ на Регионален исторически музей – Пловдив (29.05. – 04.08.2020 г.);
2. Бутиков показ на ценната музейна реликва – пушка на Капитан Петко войвода, както и на дизия родопски чанове в гр. Чепеларе, по повод честването на Националните хайдушки празници „Капитан Петко войвода“ (03.10.2020 г.).

IV. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

1. Участие в теренни проучвания:

- Спасителни теренни издирвания на концесионни площи на рудници за злато „Надежда“ и „Момчил“ на територията на общ. Кърджали (II етап) от Дамян Дамянов, член на екип на НАИМ-БАН (19.01-17.02.2020 г.);
 - Спасително археологическо проучване на структури SHOP14 и SHOP15 от археологически комплекс „Античен рудник Хисартепе“ при с. Стремци, общ. Кърджали, от Дамян Дамянов, заместник-научен ръководител на археологическия екип (29.06 – 16.07.2020 г.);
 - Спасително археологическо проучване на Обект 6, Угърчин 3, м. Пежигорски колиби 1 (км 112+150 – 112+250) по трасето на АМ „Хемус“, землище гр. Угърчин, общ. Угърчин, обл. Ловеч, във връзка с проект доизграждане на АМ „Хемус“, участък I, км 87+800 до км 103+150, вкл. пътен възел „Боаза“ и пътен възел „Дерманци“ и участък II, км 103+150 до км 122+260, вкл. пътен възел „Каленик“, от Дамян Дамянов, заместник-научен ръководител на археологическия екип (27.09 – 25.10.2020 г.);
 - Спасително археологическо проучване на надгробна могила от римската епоха в м. Бахчалъка, землище на с. Козлец, общ. Хасково, по договор между НАИМ и Енергиен системен оператор от д-р Николай Бояджиев (м. октомври 2020);
 - Редовни археологически проучвания на Праисторически солодобивен и градски център Провадия-Солницата от Маргарита Люнчева (август – октомври 2020 г.);
2. Проект на НАИМ-БАН по национална научна програма „Културно историческо наследство, национална памет и обществено развитие“, свързан със специализираното производство на сол през късната праистория, с участие на Маргарита Люнчева.
 3. Актуализация на Регистрационната карта на археологически обект „Момчилова крепост“ в АИС-АКБ при НАИМ-БАН – 27-28.02.2020 г. от Дамян Дамянов.

4. Вземане на проби от бронзовите токи във фонд „Археология“ за анализ на металното съдържание, по инициатива на д-р Л. Трайкова от НАИМ-БАН, 25.06.2020 г. от Дамян Дамянов.
5. Изследователска работа по темата: „Средните Родопи през праисторическата епоха“ от Маргарита Люнчева.
6. Изследователска работа по темата „Обществено-икономически, културни и просветни тенденции в развитието на Смолян от Освобождението през 1912 г. до наши дни“ от Цвета Колева.
7. Изследователска работа по темата „Музейното дело в Средните Родопи – начало и съвременно развитие“ от Цвета Колева.
8. Изследователска работа на тема: „История на България XV – XIX век“, насочена към проучване и събиране на експонати, документи и снимки за попълване на колекциите и личните фондове по темите: Родопчани в национално-освободителните движения и войни; Просветни и църковно-национални борби в Средните Родопи, от Димитрия Кабакова.
9. Фото заснемания:
 - Фото заснемане на колективна монетна находка от с. Гълъбово, общ. Баните, с цел презентирането им на научна конференция от техният откривател гл. ас. д-р Борислав Бориславов – НАИМ-БАН – София, от д-р Николай Бояджиев;
 - Фото документиране на Фермерски пазар в Смолян, заснети 30 кадри, (м. октомври 2020 г.) от Ваня Йорданова;
 - Фото документиране на концерт по повод 60 години от основаването на ДА „Родопа“ – Смолян, заснети 89 кадри (м. октомври 2020 г.) от Ваня Йорданова.
 - фотозаснемания на съвременни празници в музея и гр. Смолян от д-р Николай Бояджиев, Ваня Йорданова, Милена Маринска и Ангел Георгиев.
10. Интервю:
 - с Тодор Караиванов, почетен гражданин на Смолян, получил званието за заслугите му към изграждането на новия център в града и множество предприятия в цялата област от 1974 година, когато започва изграждането на болницата в Смолян, до 1984 година, от Димитрия Кабакова. Събраната информация ще обогати колекцията свързана с почетните граждани на Смолян, както и фонд „Най-нова история“ на РИМ – Смолян.
11. Проучвания и подготовка на текстове за музейното издание: Каталог „85 години музейно дело в Средните Родопи – всестранното изучаване на Родопите“, Смолян, 2020, от Блага Илчева, Ваня Йорданова, Дамян Дамянов, Димитрия Кабакова, Донка Симеонова, Маргарита Люнчева, Мария Маргаритова, д-р Николай Бояджиев, Цвета Колева, фотографии от Ангел Георгиев и Милена Маринска.
12. В резултат от научно-изследователската дейност в различни издания са публикувани 6 научни и научно-популярни разработки на музейни специалисти от РИМ „Стою Шишков“ – Смолян:
 - **Бояджиев, Н., Д. Дамянов.** Археологическо проучване на обект „Ранновизантийска и средновековна крепост „Момчилова крепост“ в м. Градище, с. Градът, общ. Смолян. Археологически открития и разкопки през 2019 г. Книга II. София, 2020, 1217-1220.
 - Вълчанова, Хр., **Н. Бояджиев.** Редовни археологически разкопки на тракийско светилище от късната бронзова до късната желязна епоха до с. Осиково, общ. Девин. Археологически открития и разкопки през 2019 г. Книга I. София, 2020, 467-471.

- Топалилов, И., **Н. Бояджиев**, Б. Драганов. Археологически разкопки на обект „Църквицето“ в землището на с. Драгойново, общ. Първомай. Археологически открития и разкопки през 2019 г. Книга II. София, 2020, 1039-1042.
 - **Бояджиев, Н.** Монети от XIII-XIV век от Момчилова крепост. Музейните колекции: формиране, съхранение, изследване, представяне. Сборник с доклади от Национална научна конференция с международно участие. Шумен, 2020, 198-204.
 - **Ваня Йорданова**, Виртуалните етнографски колекции на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян. Музейните колекции: формиране, съхранение, изследване, представяне, Шумен, 2020, 420-431.
 - **Ваня Йорданова**, Костадин Илчев и родопската гайдарска традиция. Нематериалното културно наследство: самобитност, приемственост, опорочаване, С., Акад. изд. „За буквите – О писменехъ“, 2020, 99-108.
 - **Ваня Йорданова**, Представяне на книгата „Село Гърнати – кътче от рая“ от Филип Синапов в залите на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян. Сп. Родопи, кн. 1-2, 2020, с. 100-105.
 - **Цвета Колева**, Спортната колекция на участници в Олимпийските игри от гр. Смолян. Музейните колекции: формиране, съхранение, изследване, представяне, Шумен, 2020, 205-220.
13. През 2020 г. музейните експерти са взели участие и с доклади, научни съобщения и презентации в различни форуми-конференции, кръгли маси, семинари и пр., организирани от други музеи, научни институти, университети и институции в страната:
- Теоретична конференция с международно участие – Културен семинар „Непознатите“ 2020, организиран от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, Ваня Йорданова с доклад на тема: „Съхраненото наследство“, септември – ноември 2020 г. (материалът е презентиран онлайн на конференцията и предаден за печат).
 - Национална научна конференция с международно участие „Музейните колекции: формиране, съхранение, изследване, представяне“, организирана от РИМ – Шумен, Ваня Йорданова с доклад на тема: „Виртуалните етнографски колекции на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян“, м. февруари – м. юни 2020 г. (материалът е отпечатан). Цвета Колева с доклад на тема: „Спортната колекция на участници в Олимпийските игри от гр. Смолян“.
 - Националната етнографска конференция „Жената – пространства и граници в живота ѝ“, организирана от РИМ – Стара Загора, Ваня Йорданова с доклад на тема: „Шина Данчева – „паметта на няколко фамилии“; м. февруари – м. октомври 2020 г. (материалът е презентиран на конференцията и предаден за печат).
 - Отчетна конференция за резултатите от теренните археологически проучвания през 2019 г. в НАИМ-БАН – 24-29.02.2020 г., Дамян Дамянов;
 - Отчетна конференция за резултатите от теренните археологически проучвания през 2019 г., Секция за праистория, НАИМ-БАН – 17 – 19 февруари 2020 г., Маргарита Люнчева;
 - Отчетна конференция на секция „Средновековна археология“ на НАИМ-БАН-София – 04 – 07.03.2020 г., д-р Николай Бояджиев;
 - Обучителен семинар „Музейно-образователни практики и електронната среда като ефективен инструмент в неформалното образование“ в дистанционна форма, организиран от Национален център „Музейно училище“ по Национална програма на Министерство на образованието и науката „Осигуряване на съвременна образователна среда 2020/2021 г.“, домакинстван от Национален музей на образованието – Габрово – 06-07.11.2020 г., Димитрия Кабакова;

- Национален семинар „Управление на нематериалното културно наследство: как се включват гражданите“, организиран от Регионален център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО, м. февруари 2020 г. Ваня Йорданова;
- Културен семинар „НЕПОЗНАТИТЕ“ 2020, организиран от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, м. ноември 2020 г., Ваня Йорданова.

V. РАБОТА С ПУБЛИКИ

При строгото спазване на предприетите мерки за овладяване на пандемията, в музея не се посрещаха групови посетители, не се изнасяха беседи, експозицията беше затворена за посещения в периодите от 8 март до 14 май и от 27 ноември до края на 2020 година.

В тази извънредна ситуация през 2020 г. експозиционните зали на РИМ „Стою Шишков“ са посетени от 5 774 човека (за сравнение 13 873 посетители през 2019 г., които бяха с 1 123 повече от 2018 г.). Намалението поради пандемичната ситуация е 8 099 човека. Това представлява след увеличаването на посещенията с 8% през 2019 г., през 2020 г. намаление с 42 %.

От общо 5 774 посещения безплатните посещения са 992 (в т.ч. всяка последна сряда от месеца, посетители по време на Европейските дни на наследството, при откриване на изложби и други събития на музея, официални гости на общината и др.). Чуждестранните посетители са 106 човека, като най-много са от Англия, Турция, Германия, САЩ, Русия.

За краткото време на активна работа за първите два месеца на 2020 г. в постоянната експозиция са изнесени общо 11 платени беседи: 9 обзорни, 1 тематична и 1 на английски език.

През 2020 г. на сувенирния щанд са продадени 1 212 броя сувенири, книги и рекламни материали.

През 2020 г. в постоянната експозиция на Къща музей „Ласло Наги“ са посрещнати общо 326 човека, в това число безплатни посетители във всяка последна сряда от месеца, и това е само с 16 човека по-малко в сравнение с 2019 г.

През 2020 г. бяха потърсени начини за справяне с последиците от извънредното положение и ситуация, които доведоха до спад в броя на посетителите и възможността за провеждане на събития и конкретна работа с публики. Постигнатите резултати са:

1. Изработени виртуални клипове за РИМ „Стою Шишков“ – Смолян и Къща музей „Ласло Наги“ – Смолян, клипове за Великденските празници, за 18 май – Международен ден на музеите, клип и рецитал за 24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост от Мария Маргаритова, Валентина Василева и Милена Маринска, поздравления за традиционни празници от Донка Симеонова, клипове от Музейната игра „Над музея, над Смолян! Какво е написано на покрива на музея?“ и „Предложение за брак в музея“ от Ангел Георгиев. Клиповете са достъпни на официалните страници на музея и къща музей „Ласло Наги“ във фейсбук, твитър и инстаграм;
2. Реализиран уникален партньорски проект „Ермитажът на страницата на РИМ-Смолян. Да посетим заедно виртуалните екскурзии на музей Ермитаж“. По време на извънредното положение, когато РИМ-Смолян беше затворен за посетители, се откриха нови и интересни възможности. Създадох се нови и ползотворни контакти между РИМ „Стою Шишков“ – Смолян и световноизвестния музей Ермитаж. Дима Димитрова (консерватор/реставратор в музея), предложи изготвянето за първи път на субтитри на български език към подбрани онлайн-екскурзии на руския държавен музей. Колегите от музей Ермитаж любезно се съгласиха да приложат към своите видеа субтитрите на

български език, подготвени лично от Дима Димитрова. По този начин представихме на музейната аудитория виртуални изложби, чрез поредица от подбрани теми. Така Ермитажът гостува виртуално на РИМ-Смолян и осигури възможност за докосване до световното културно и историческо наследство с работата на Дима Димитрова и Донка Симеонова;

3. Разработване на нов сайт на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян;
4. Честване 85 години музейна дейност в Средните Родопи с програма, в която специален акцент бяха дейностите:
 - инициативата Полет с балон „Над музея, над Смолян“ с музейна игра „Какво е написано на покрива на музея?“, в която от балона участниците трябваше да прочетат мисълта на Васил Левски: „Всичко зависи от нашите задружни усилия!“, 24 – 28 октомври 2020 г., със специалното участие в организацията и провеждането на екскурзоводите Александър Боготлиев, Ана Болгурова и Весела Плеснева, Донка Симеонова, Блага Илчева, Недялка Карталова, Станка Язова, Радостин Караджов, Тодор Пелтеков, Ангел Георгиев;
 - изработване и подаряване на институции, партньори, приятели на музея, бивши директори и музейни специалисти, участниците в музейната игра, на паметен знак на честванията, състоящ се от сувенир, пластика на сърна, част от логото на музея, и керамичен медальон с лого на честванията, автори художниците Ралица Кацова и Бончо Иванов ;
 - изложба и каталог „85 години музейна дейност в Средните Родопи – всестранното изучаване на Родопите“, с авторството на цялата музейна колегия, които имат и виртуално издание на новия сайт на музея;

С успех реализирахме и някои традиционни музейни инициативи за работа с публики:

- За осма поредна година РИМ – Смолян организира Лятната школа за деца от 6 до 12 години „Ваканция в музея“, която се проведе в периода 20.07. – 31.07.2020 г. През 2020 година лятната школа се проведе под надслов „Научи българското“ и имаше рекорден брой участници – 68 деца. Те се запознаха с народни песни и танци, участваха в приготвянето на традиционни родопски ястия, изработваха сувенири от шишарки, рисуваха кукерски маски, конструираха града на бъдещето. За поредна година основни партньори на РИМ-Смолян в провеждането на „Ваканция в музея“ бяха „Европа директно - Смолян“ и Клуб „Приятели на музея“, имахме и нов партньор в лицето на Община Смолян. Фотосесията с народни носии, която фотограф Милена Маринска реализира в рамките на школата, предизвика бум от харесвания в социалните мрежи. Своеобразна награда за добре свършена работа от музейната колегия е репликата на една от участничките в лятната школа, първокласничката Мина Сиракова, която когато родителите я подготвяли за това, че скоро ще стане ученичка, тръгва в първи клас, питала: „А ще ходя ли в музея?!“. Заслуги за реализиране на инициативата имат модераторите: Александър Боготлиев, Ана Болгурова и Весела Плеснева, фотографът Милена Маринска, организаторите: Донка Симеонова, Димитрия Кабакова, Недялка Карталова, Станка Язова, Радостин Караджов, Тодор Пелтеков, Бинка Караасенова;

- Европейски дни на наследството – това широко европейско движение през 2020 година се осъществи под мотото „Наследство и образование“. В тази връзка „Европа директно“ – Смолян инициира в партньорство с Регионален исторически музей „Стою Шишков“ – Смолян, Къща музей „Ласло Наги“, Регионална библиотека „Николай Вранчев“ – Смолян и Художествена галерия – Смолян инициативата „Ден на европейската литература“. РИМ – Смолян домакинства две от четирите прояви – литературните четения в зала „Обреден реквизит“ на музея и в Къща музей „Ласло Наги“, а музейни специалисти участваха и в четенията в Художествената галерия – Смолян. Инициативите се реализираха с активната работа на Донка Симеонова, Мария Маргаритова, Милена Маринска, Ангел Георгиев.

VI. ОБРАЗОВАТЕЛНА, КУЛТУРНО-ИНФОРМАЦИОННА И ОРГАНИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Образователната, организационната и културно-информационната дейност на РИМ „Стою Шишков“ – Смолян през 2020 г. имаше и традиционни, и нови акценти:

1. Завърши виртуално работата с училищата по съвместните проекти с музея за учебната 2019/2020 г.
2. Започна успешно дейността по Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Културните институции като образователна среда“, към която училищата проявиха голям интерес, бяха одобрени 16 проектни предложения за съвместна работа на училища с музейната институция, за учебната 2020/2021 г.
3. Проведе се учебни занимания с училища от гр. Смолян и региона по Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Културните институции като образователна среда“ от Димитрия Кабакова с:
 - ОУ „Стою Шишков“ – с. Търън, презентация, посветена на народните будители, за ученици от началните класове, 22 октомври 2020 г.;
 - ОУ „Никола Йонков Вапцаров“ – с. Широка лъка, занимания с ученици от 5, 6 и 7 клас – 4 бр., съобразени с учебния план. Учениците се запознаха с някои от ДКЦ във фонд „История на България XV – XIX век“, гледаха специално подбрани откъси от филм, посветен на Симеоновия златен век, както и се запознаха с постоянната експозиция на РИМ – Смолян „Културно-историческото богатство на Родопите от древността до наши дни“;
 - ОУ „Иван Вазов“ – гр. Смолян, занятия и с ученици от 3 клас, запознаване с постоянната експозиция „Културно-историческото богатство на Родопите от древността до наши дни“, с традиционните занаяти и родопските носии, представяне видяното в музея чрез рисунка;
 - ОУ „Юрий Гагарин“ – гр. Смолян, с учениците от 5, 6 и 7 клас уроци по „История и цивилизация“, „Изобразително изкуство“, „Човекът и природата“ в музейна среда, с осигурен мултимедиен проектор.
4. Активна образователно-информационна дейност беше организирана от Мария Маргаритова в Къща музей „Ласло Наги“:

- Среща-разговор на тема „Един различен урок в залите на музея“ със студенти от специалност „НУПЧЕ“ от ПУ „Паисий Хилендарски“ – филиал Смолян, с преподавател доц. д-р Соня Райчева;
 - Беседа пред студенти от специалност „НУПЧЕ“ от ПУ „Паисий Хилендарски“ – филиал Смолян, с преподавател доц. д-р Соня Райчева;
 - Реализиран урок по литература с ОУ „Христо Ботев“ – с. Чепинци, община Рудозем;
 - Подготвени и реализирани 5 броя уроци с ППМГ "Васил Левски" – Смолян в рамките на проект "Подкрепа за успех", с учениците от клуб по история и краезнание "Обичам България", с ръководител Цеца Делева;
 - Организиране и провеждане на рецитал по повод 3 март – Национален празник на България;
 - Организиране и провеждане на четене по повод 24-ти май – Ден на българската просвета и култура и славянската писменост ;
 - Създаване на видео поздрав по повод 24-ти май – Ден на българската просвета и култура и славянската писменост ;
 - Провеждане на художествено-творческа практика с ПГПИ – Смолян;
 - Организиране и провеждане на рецитал по повод 95 години от рождението на Ласло Наги;
 - Изнесен урок за работата на екскурзовода пред курсисти от БГЦПО – Смолян;
 - Организиране и провеждане на четене по повод Европейски дни на наследството в партньорство с „Европа директно – Смолян“;
 - Организиране на изложба и четене по повод Деня на народните будители.
5. От етнолог на музея Ваня Йорданова са дадени 12 интервюта в медиите за традиционни празници и обреди в Родопите: Йордановден, Бабинден, Антоновден, Атанасовден, Благовещение, Лазаровден и Цветница, Гергьовден, Еньовден, Горещниците, Петковден, Димитровден, Андреевден.
 6. Организиране и провеждане на музейно ателие за мартеници.
 7. Музейна образователна игра „Древен съм, интересен съм, намерѝ ме...“.
 8. Детска музейна игра „Тайните на шишарката – знания и развлечения“.
 9. Представяне в експозиционните зали на музея филма и книгата на Филип Лхамсурен „Прегръдката на Амазония“, 27 октомври 2020 г.
 10. Поредица от радио интервюта, представящи постоянната експозиция и най-ценните експонати на музея, за Българското национално радио и Дарик Радио, 5 юни и 11 август 2020 г. от екскурзоводите Ана Болгурова и Александър Боготлиев.
 11. Специално проектирани и изработени от Ангел Георгиев два броя информационни табла-фотоколажи по темите „Национално-освободителни борби в Родопите. Капитан Петко войвода“ и „Освобождение на Родопите през Балканската война. Полк. Владимир Серафимов“, дарение за български училища в Бесарабия, Молдова, придружени от сувенири на музейна тема.
 12. Продължи ползотворната работа с местните, регионални и национални медии, реализирани са множество публикации, предавания, интервюта, информации и пр., които увеличиха популярността на музея и връзките с обществеността, заслуга за което има Донка Симеонова.

13. Успешно са администриране страниците на РИМ и Къща музей „Ласло Наги“ в интернет пространството от Донка Симеонова и Мария Маргаритова.

VII. РАБОТА ПО ПРОЕКТИ

През 2020 г. РИМ „Стою Шишков“ спечели и работи по проектите:

1. „Обновяване на техническата база на лабораторията за консервация и реставрация в РИМ „Стою Шишков“ – Смолян“. Реализира се с финансовата подкрепа на Министерство на културата по обявена конкурсна сесия за финансиране на проекти в областта на движимото културно наследство, музеите и визуалните изкуства. Тема 1: Дейности по опазване и представяне на движимото културно наследство и визуалните изкуства в музеите и художествените галерии, разработен и реализиран от Донка Симеонова, Дима Димитрова и Недялка Карталова.
2. „85 години музейно дело в Средните Родопи – „всестранното изучаване на Родопите“ по обявена конкурсна сесия за целева финансова подкрепа на дейности в областта на музейното дело и изобразителни изкуства, сценични изкуства, регионални културни дейности, прояви в областта на любителското творчество, литературно, книжовно и нематериално културно наследство. По проекта са реализирани: фотодокументална изложба и каталог „85 години музейно дело в средните Родопи – всестранното изучаване на Родопите“, паметен знак на честванията, рекламни материали за честванията, разработен от Донка Симеонова и реализиран от цялата музейна колегия.
3. Проект „Студентски практики, фаза 2“, позиция „Стажант отдел „Етнография“, реализиран от Блага Илчева и Ваня Йорданова.

VIII. ПОДДРЪЖКА НА МАТЕРИАЛНАТА БАЗА

През 2020 г. по отношение на поддръжка и обогатяване на материалната база е извършено следното:

- ремонтни дейности – шпакловане и боядисване на изложбена зала и помещение на екскурзоводите в експозиция;
- подмяна на прозорец в експозиция;
- смяна на завеси във фоайе на експозиция;
- закупуване на триокулярен микроскоп за нуждите на консервационно-реставрационното ателие;
- регулярни ремонти на компютърни конфигурации и други електронни устройства.

IX. БЮДЖЕТ

Справка за получените приходи и направените разходи пред 2020 г. в лева

1. Получена субсидия – 428 640.00
2. Получени трансфери от министерство на културата – 7 989.00
3. Получени дарения в лева – 1000.00

4. Реализирани собствени приходи – 23 082.00 в т.ч.
- вход музей – 17 158.00
 - приходи от беседи – 240.00
 - наем експозиционни зали – 2200.00
 - приход от стоки – 2 155.00
 - приход материали – 277.00
 - приход от теренни и археологически проучвания – 1 000.00
 - приход от идентификация – 52.00
5. Приходи от глоби – 15.00
6. Получени дарения в натура – 1 303.17
7. Направени разходи през 2020 г. – 457 215.00 в т. ч.
- за работни заплати и осигуровки – 385 818.00
 - за издръжка – 65 603.00
 - платени данъци и такси – 5 305.00
 - членски внос – 220.00
 - капиталови разходи – 269.00
 - закупени стоки за продажба – 2 351.00
 - внесен данък върху приходите от стопанска дейност – 1066.00